

Het PTT-seizoen 1988/89

In het PTT-seizoen 1988/89 vonden zoals gebruikelijk weer vier tellingen plaats: in augustus, november, december en februari. In deze maanden werden achtereenvolgens 277, 327, 397 en 316 routes geteld, wat vergelijkbaar is met het aantal in de voorgaande jaren. Over de resultaten van de algemene soorten valt op dit moment nog niets te zeggen. Eerst zal de computer bij het CBS de tellingen op fouten en onwaarschijnlijkheden moeten controleren. Dan pas kan het mechaniek aan het rekenen slaan. We verwachten spectaculaire uitkomsten, want de winter 1988/89 was, net als die van 1987/88, extreem zacht. De standvogels hebben hiervan geprofiteerd en zullen ongetwijfeld goed vertegenwoordigd zijn geweest, terwijl er ook heel wat soorten in ons land zijn blijven hangen. Zo schijnen er links en rechts heel wat Tjiftjaffen te zijn waargenomen.

Voordat de formulieren naar het CBS gingen is er ten kantore van SOVON eenen ander bijgehouden, te weten de bijschrijfsorten, de Raaf, Kruisbek en Barmsijs.

Op de lijst van bijgeschreven prijzen heerlijkheden als Zwarte Ooievaar, Grauwe Kiekendief, Bijeneter, Nachtzwaluw, Draaihals en Duinpieper, soorten die de winter in tropisch Afrika doorbrengen en logischerwijze alleen in augustus werden opgemerkt. IJseend en Grote Zeeëend worden, net als alken en zeekoeten dan nog vrijwel niet gezien; pas in de loop van het najaar kunnen ze het pad van een PTT'er kruisen.

In Engeland werden in november veel Pestvogels gezien. In BTO-News werd zelfs gesproken van de grootste invasie sinds die van 1965/66. Ook in West-Nederland werden in november de nodige Pestvogels gezien, maar helaas kwam het bij ons niet tot een omvangrijke invasie. In de PTT-tellingen komt deze bescheiden influx

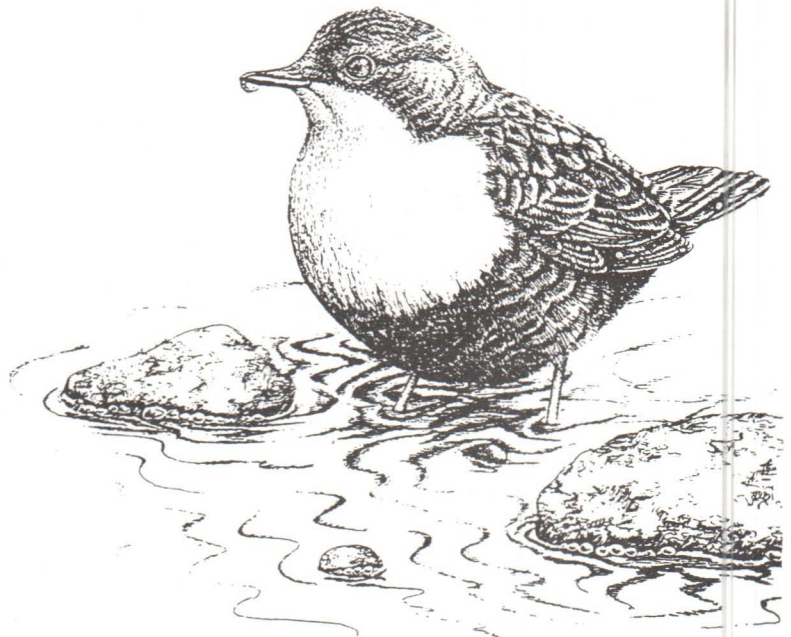
trouwens amper tot uiting. Dit soort problematische prachtvogels zal binnenkort via het Bijzondere Soorten Project-niet broedvogels beter kunnen worden gevolgd.

Er hebben deze winter een aantal Grote Zilverreigers door ons land gezworven. Van koude temperaturen hadden ze geen last, en bij iedere telling werden enkele exemplaren gezien (ook enkele stafmedewerkers van SOVON smaakten het genoeg zo'n witte joekel in hun lunchpauze te mogen aanschouwen). Bij de waargenomen Waterspreeuwen ging het om overwintersaars op een vaste plek.

Nadat in 1969 Raven werden geïntroduceerd in Nederland kwam het in 1976 tot een eerste broedgeval. Volgens groeide de broedpopulatie met ups en downs. In 1979 werden er 10 broedgevallen vastgesteld maar in 1982 slechts 5. Sindsdien echter zit de de Raaf voortdurend in de lift en in 1988 waren er al 21 broedparen, vrijwel uitsluitend op de Veluwe. Omdat er op de Veluwe gedurende het gehe-

soort	aantal			
	aug	nov	dec	feb
Parelduiker			1	1
Jan van Gent	1		4	
Noordse Stormvogel	2			
Flamingo	23	1		
Zwarte Ooievaar	2			
Grote Zilverreiger		2	2	2
Kleine Zilverreiger	1			
Sneeuwgan		5	1	2
Canadese Gans	1			
Casarca	3	8	3	1
Nijlgans				8
Krooneend	1	2	6	
Witoogeend		1	1	1
IJseend	8	5	13	
Grote Zeeëend	2			
Rosse Stekelstaart		1		
Zeearend		1		
Rode Wouw	3	2	1	3
Visarend	3			1
Grauwe Kiekendief	4			
Porseleinhoen		1		
Kleine Strandloper	7			
Kleine Jager	2			
Middelste Jager			1	
Zwartkopmeeuw	1			
Geelpootmeeuw	1		1	
Reuzenster	4			
Kleine Alk		1		
Alk		1		
Zeekoet	1		4	1
Bijeneter	1			
Nachtzwaluw	1			
Draaihals	1			
Duinpieper	6			
Waterspreeuw	1	1	2	
Pestvogel	6	1		
Beflijster		1		
Buidelmees		2		
Bonte x Zwarte Kraai				1
Raaf	26	66	46	33
Europese Kanarie				1
Grauwe Gors		2		
EXOTICA ET DOMESTICA				
Zwarte Zwaan	1	6	6	5
Knobbelsgans		1		
Maghalleangans	2	1		
Indische Gans			2	
Mandarijneend	10	1	3	
Carolinaeend	1			
Muskuseend	1		4	3
Halsbandparkiet	1	2	5	3
Roodsnavelkitta		1	1	
Zebravink		1		

Tabel 1. Bijschrijfsorten.

Waterspreeuw (Elwin van der Kolk)

le PTT-project stevig geteld werd, is de toename van de Raaf ook uit de PTT-gegevens af te leiden. De waargenomen aantallen houden min of meer gelijke tred met de ontwikkeling van het aantal broedvogels (figuur 1). Gemiddeld genomen worden de meeste Raven in november gezien, en is het aantal in december en februari vrijwel gelijk. Wellicht is de daling in de loop van de winter een gevolg van sterfte. Waarschijnlijker is echter, dat de groepsvorming in het najaar het sterkst is. Raven zijn namelijk vroege broeders, en al in de loop van de winter lossen de groepen gedeeltelijk op omdat alle geslachtsrijpe vogels territoriaal worden en de groep verlaten.

De Kruisbek is in de meeste jaren een schaarse broedvogel in de naaldbos-

sen op de zandgronden. Daarnaast trekt ieder najaar een wisselend aantal vanuit het noorden en oosten naar West- en ZW-Europa. In de periode van het PTT-project werd de grootste invasie in 1983 vastgesteld (figuur 1). De kleinere invasie van 1979 komt onvoldoende uit het materiaal naar voren. Zowel in het seizoen 1986/87 als 1987/88 werden heel redelijke aantallen vastgesteld. In het afgelopen seizoen was het echter zeer mager met de Kruisbekken gesteld.

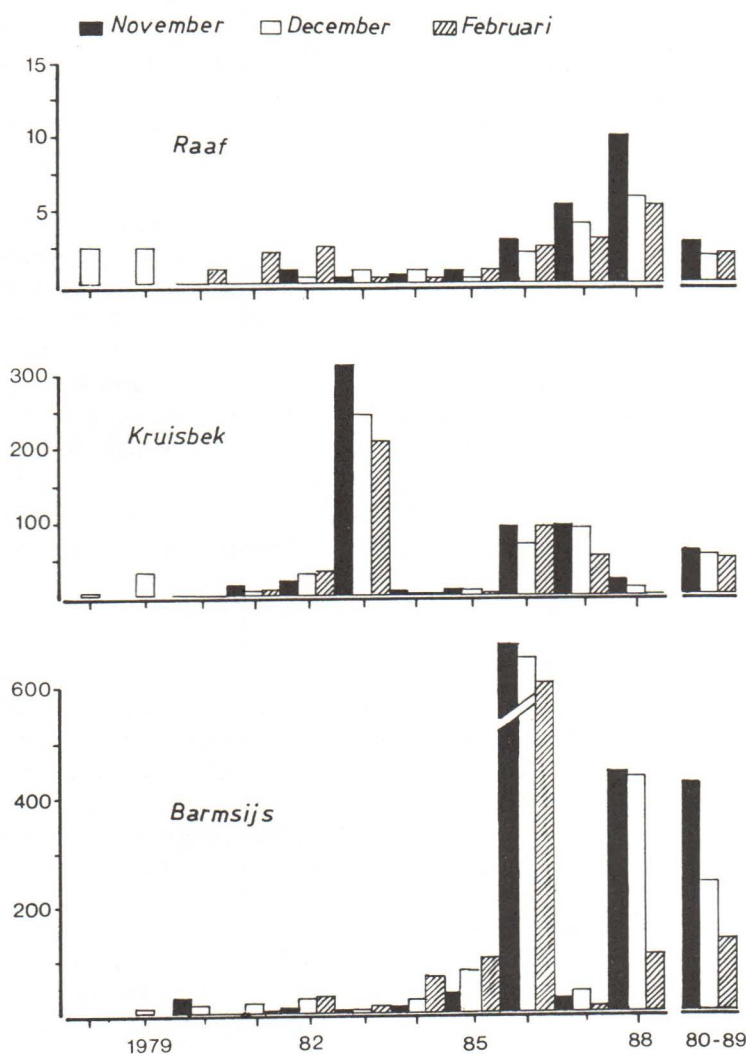
In 1986 beleefde Nederland voor het eerst sinds 1972 weer een grote invasie van Barmsijzen. Vooral in november werden vaak enorme zwermen gezien, en in Limosa 62: 1-10 wordt voorgerekend dat er tenminste 5,5 miljoen Barmsijzen over Neder-

land getrokken zijn. Groot was de verrassing toen er in het najaar van 1988 opnieuw veel Barmsijzen werden opgemerkt, al ging het om geringere aantallen als in 1986/87, en werden ze ook niet in het hele land waargenomen. Opnieuw was de soort vooral in november sterk vertegenwoordigd. In december lag het aantal op vrijwel alle routes weer een stuk lager, maar dit komt in figuur 1 niet tot uiting omdat een groep van maar liefst 1000 (!) exemplaren op één route werd gezien (dat moet een oorverdovend getetter zijn geweest). Zonder deze groep zouden de aantallen van december net iets boven die van februari uitkomen. Blijkbaar hebben de meeste Barmsijzen ons land weer snel verlaten.

Het is jammer dat de verslaglegging van het PTT-project de laatste jaren door externe factoren wat in het slop is geraakt. Op dit moment wordt hard nagedacht over mogelijkheden om een vlotte en aansprekende manier van verslaglegging mogelijk te maken. Voor het zover is, zal men met deze korte berichten in de nieuwsbrief genoeg moeten nemen.

In augustus breekt het volgende PTT-seizoen aan. Hopelijk is iedereen weer bereid zijn route(s) te tellen en zijn omgeving aan te sporen om ook deel te gaan nemen.

Telperiodes in het komende halfjaar 15-31 augustus, 10-25 november, en 15 december- 1 januari.

Figuur 1. Aantal exemplaren per 100 routes.